

Starten met keramiek

zonder oven of draaischijf

Charlotte Vannier

DELTA

VOORWOORD

Keramik en de kunst van het pottenbakken zijn vandaag heel populair. Ze worden enthousiast omarmd door een even groot als gevarieerd publiek. Een tijdlang golden deze oeroude kunstvormen, die onze voorvaders in het neolithicum al beoefenden, als ouderwets, maar tegenwoordig hebben ze hun intrede gedaan in galeries en in onze interieurs. Het handgemaakte aspect en de zo poëtische imperfecties van aardewerk spreken ons aan. Dat klei zich uitstekend leent voor het maken van unieke producten, is eveneens heel aantrekkelijk: het is de terugkeer naar *slow life*, waarin je de tijd neemt om iets te vervaardigen wat je nodig hebt of waarmee je afstand kan nemen van industriële consumptiepatronen. Tot groot geluk van beginnelingen die met klei willen leren werken, openen steeds meer keramik- en pottenbakkerswerkplaatsen de deuren.

De extreem doorgevoerde industrialisatie leidt bij veel consumenten tot een behoefte om terug te keren naar de bron: ze bakken hun eigen brood, leggen een moestuin aan op het balkon, maken aardewerk. Nooit eerder hebben mensen zoveel behoefte gehad om ergens 'de tijd voor te nemen' als vandaag de dag in een wereld die iedere dag sneller gaat. Bovendien hebben de lockdowns tijdens de coronapandemie tal van mensen ertoe aangezet om gezonde, milieubewuste en voldoening schenkende, maar tevens rustgevendende waarden te herontdekken. Keramik, door sommigen ook wel de 'yoga van de handen' genoemd, is net als yoga en breien heel efficiënt tegen stress. Onze geest raakt in de ban van het handwerk en onze innerlijke ongedurigheid wordt tot rust gebracht. En terwijl we met onze handen de klei bewerken, worden we creatief en toveren we unieke en fantasievolle stukken aardewerk en keramische producten uit het materiaal. De keramisten van vandaag willen niet alleen betekenis terugbrengen in de gedematerialiseerde wereld waarin we nu leven, maar ook de traditionele technieken en ambachten naar de 21ste eeuw brengen. Vervuilende materialen moeten wijken voor natuurlijke en ecologische materialen, we keren massaproductie de rug toe en pakken oude ambachten op om weer meester te worden over de herkomst, samenstelling en productiemethoden van wat we consumeren. Met de terugkeer naar 'handgemaakt' richten we ons weer op de essentie, de Aarde, en in het bijzonder aarde als materiaal.

Veel mensen houden van keramik, maar het bewerken van klei kan soms lastig lijken. Hoewel sinds enkele jaren talloze plekken hun deuren hebben geopend voor beginnende keramisten, heeft niet iedereen het geluk een

werkplaats in de buurt te hebben waar cursussen kunnen worden gevolgd of waar je simpelweg je klei-creaties kan laten bakken. Aangezien klei moet worden gebakken op een temperatuur van meer dan 1000°C, is het onmogelijk om dat in een gewone oven te doen. Daarnaast duurt het twee keer bakken van aardewerk ongeveer 7 uur, afhankelijk van de grootte van de stukken, en het afkoelen ertussen circa 24 uur, wat ontmoedigend kan zijn voor beginners. Een keramiekoven is bovendien prijzig, neemt plaats in en misschien is je elektrische installatie er niet geschikt voor. Daarom verhuren sommige werkplaatsen of professionele keramisten voor een schappelijke prijs hun ovens aan particulieren, wat een stuk goedkoper is dan de aanschaf van een keramiekoven.

Om het probleem van het bakken van klei te verhelpen hebben kleiproducenten luchtdrogende boetseerleien ontwikkeld die op dezelfde manier bewerkt worden als traditionele klei, maar in enkele dagen aan de lucht drogen dankzij de werking van een bindmiddel dat eraan is toegevoegd. Door het kneden en deze wijze van drogen kunnen de werkstukken op dezelfde manier hard worden als in een professionele oven. De voordelen van dit materiaal zijn talrijk. Luchtdrogende boetseerleien is gemakkelijk thuis te gebruiken en je kan als autodidact kennismaken met de technieken van keramiek en pottenbakken. En aangezien de klei niet wordt gebakken en de krimp gering is, is de kans klein dat de werkstukken barsten, vervormd raken of breken, bijvoorbeeld door een luchtbel. Luchtdrogende klei is gemakkelijk te boetseren en te beschilderen, en foutjes zijn eenvoudig te herstellen. Nog een niet onbelangrijk voordeel van dit materiaal is de mogelijkheid er andere materialen in te verwerken, zoals metaal, zand of hout; de werkstukken worden immers niet op hoge temperatuur gebakken.

Luchtdrogende klei heeft ook nadelen. Aangezien de creaties niet op een hoge temperatuur worden gebakken en geglazuurd, zijn ze niet waterdicht. Om ze te beschermen kan je lak of acrylverf gebruiken, die echter niet geschikt zijn voor voorwerpen bestemd voor voedsel of drank. De werkstukken die je maakt, hebben dus slechts een decoratieve functie. Toch blijven de mogelijkheden talrijk en zelfs als je bijvoorbeeld borden, kommen of koppen vervaardigt, houdt niets je tegen om deze uit te stallen en er louter decoratieve voorwerpen van te maken. Deze techniek leent zich bijzonder goed voor het maken van bakjes waarin je allerlei spulletjes kwijt kan, vazen, kaarsenhouders en waxinelichtjes, enzovoort.

Een ander probleem dat je zal tegenkomen als je keramiek en aardewerk wilt vervaardigen, is de draaischijf. Ook al zijn sommige draaischijven betaalbaar, dan nog heb je er bij je thuis misschien geen plaats voor. Daarom biedt dit boek je de mogelijkheid om unieke stukken te maken met behulp van traditionele kleitechnieken zoals boetseren, en werken met plakken, rollen of drukmallen, ook al is draaien wel mogelijk met dit soort klei. Door de stap-voor-stapinstructies te volgen kan je op een eenvoudige en snelle manier de basishandelingen van keramiek en aardewerk onder de knie krijgen voordat je in een werkplaats met traditionele kleisoorten aan de slag gaat, als je dat zou willen. Je maakt kennis met de vele eigenschappen van luchtdrogende klei en met de technieken om je werkstukken te laten slagen. Daarnaast leer je welk materiaal je nodig hebt (hetzelfde als voor de bewerking van traditionele klei), hoe je je werkstukken kan verfraaien door ze te beschilderen of lakken, hoe je de klei kleurt voordat je hem laat drogen, hoe je verschillende kleuren mengt om bijvoorbeeld terrazzo-effecten te krijgen en hoe je afdrukken maakt in de klei. Aangezien het materiaal heel kneedbaar is en veel mogelijkheden biedt, kan je je laten inspireren door de creaties in dit boek en ze aanpassen aan jouw smaak, behoeften of inspiratie.

Hoewel sommige mensen beweren dat luchtdrogende klei heel anders aanvoelt dan klassieke klei, blijft het bewerken van dit materiaal bijzonder. Je kan weer het plezier beleven dat je als kind had bij het boetseren, toen je met je handen de vochtige aarde bewerkte om er moddertaarten van te maken. Je zal het gebruiksgemak ontdekken van klei die niet gebakken hoeft te worden en merken hoe bevredigend het is om beetje bij beetje iets te zien ontstaan onder je handen waarbij je je fantasie volledig de vrije loop kan laten. Je zal trots zijn dat je unieke werken creëert waarmee je jezelf blij maakt of anderen aan wie je ze cadeau doet. Zo word je thuis leerling-keramist, met weinig materiaal en je keukentafel als werkondergrond. Maar het belangrijkste is om gewoon aan de slag te gaan en plezier te hebben!

INHOUD

VOOR JE BEGINT

	8
Het woordenboekje van de keramist	10
In de werkplaats	12
Het juiste gereedschap	14
Soorten klei	18
De klei voorbereiden	20
Klei goed houden en bewaren	22
Onderdelen samenvoegen	24
<i>Lamp met twee armen</i>	27
<i>Kopje nr. 1</i>	31
<i>Kopjes nr. 2</i>	33
Je creaties laten drogen	34
Je creaties afwerken	36
Je creaties lakken en beschermen	38

BOETSEREN

	40
Pinguïn	43
Lèpels	49
Krans	54
Kaarsenhouders nr. 1	57
Waxinelichtjes	59
Gebloemde vaas	61

ROLLENTECHNIEK

	64
Vaas nr. 1	67
Lamp	75
Pot met kragg	81
Bolle vaas	83

KLEIPLAKKEN

	84
Presentatieborden	89
Rechthoekige schaal	91
Kaarsenhouders nr. 2	94
Wierookhouders	95
Sterrenslinger	97
Diepe borden	99
Melkkan & karaf	102
Potten met deksels	103

DRUKMALLEN

	104
Kom	107

AFDRUKKEN

	112
Bord met vingerafdrukken	117
Schaaltjes met kantafdruk	118
Spiegel met cijfers	120
Typografiebord	123
Diverse afdrukken	124

EEN VLEUGJE KLEUR

	128
Gekleurde klei & inlegwerk	130
<i>Gekleurde klei</i>	132
<i>Pot met drie verschillende tinten blauw</i>	135
<i>Terrazzo-onderzetters & servetring</i>	139
<i>Terrazzo-lamp</i>	143
<i>Zeebakje & beker met stippen</i>	145
<i>Vaasjes met koffie</i>	147
<i>Lamp van gemêleerde klei</i>	149
Je creaties beschilderen	150
<i>Korrelij effect</i>	153
<i>Fleurig bord & schoteltjes</i>	155
<i>Beschilderde lepels</i>	157
<i>Beschilderde potten met deksel</i>	159
Nawoord	160

VOOR JE BEGINT

